

nebbi adatokból a Genfre vonatkozó a legszabatosabbak).

Genf, 1898. deczemb. 4-ikén.

*

A Cuculus canorus L. vonulása Sziciliában.

WHITAKER J. I. S.

Szicíliai népies neve: Cucu di passa.

" " " " Cucu di Maju.

A kakuk Szicília szigetén rendes vonuló; tavaszi vonulása főként április hó folyamán és május első felében megy véghez, míg az őszi költözés leginkább szeptember hóban és október első felében szokott történni; az előbbi vonulás, a mennyiséget illetőleg sokkal gazdagabb, mint az utóbbi. — Egy-egy alkalmi köbor már márczius hó végén is elérheti Sziciliát és előfordulhat még október utolsó napjain is, de ezek rendkívüli esetek.

A madarak tömege, tavasszal, az északi út alkalmával, Szicilián átvonul a nélkül, hogy néhány óránál továbbra itt megállapodnék; azonban egy bizonyos szám visszamarad és a sziget belsejének hegyesebb és erdős vidékein, mint a milyenek a Madonia-hegység és a Bosco di Ficuzza, a hol minden alkalommal találkozom velök június hónapban, — szaporít.

A tavaszi vonulás legelőkelőbb idején, mint április végén és május kezdetén a kakukoknak tekintélyes száma fordul elé Palermó közvetlen szomszédságában, mint pl. a Piana dei Colli és a La-Favoritabeli Royal Park területein, különösen ha épen úgy esik a dolog, hogy a Sirokkó vagy délkeleti szél fú, a mikor a madarak az ezen vidéken bőven előforduló olajfa ligetekbe gyülekeznek, a hol épen úgy megtalálják az ételmet, mint az idő mostohasága ellen való oltalmat.

E fajnak egyesei, a melyek nyáron át Sziciliában maradnak, a mint én tapasztaltam, a sziget belsejének hegyesebb vidékeire vonulnak, a hol szép tölgyerdők (*Quercus robur*) diszlenek és havasalji növénytenyészet van, s ott maradnak szeptember hónapig, a mikor a szigeten felnevelkedett új nemzedékkel és az északra visszaterő költözőkkel egyetemben utra kelnek téli szállásaik felé.

Palermóban, a városi múzeumban a kakuknak több példánya van meg, de szerencsétlenségre, valamennyinek jelzőcéduláján hiányzik

détailées. (Des dates ci-dessus, les plus précises sont celles relatives à Genève).

Genève, 4/XII, 98.

*

The passage of the Cuculus canorus L. in Sicily.

By J. I. S. WHITAKER.

Volg. Sic. *Cucu di passa.*

id. *Cucu di maju.*

The Cuckoo is of regular passage in Sicily, the spring migration being effected chiefly during the month of April, and the first half of May, while the autumn migration takes place principally during the month of September, and the early part of October, the former passage in point of number being far more abundant than the latter. An occasional straggler may reach Sicily as early as the end of March, and occur there as late as the end of October, but these are exceptional cases.

The bulk of the birds in spring pass through Sicily on their way North, without stopping more than a few hours to rest, but a certain number remain, and breed in the more mountainous and wooded regions of the interior of the Island, such as the Madonie Mountains and the Bosco di Ficuzza, where I have constantly met with them in the month of June.

During the height of the spring passage, at the end of April and beginning of May, considerable numbers of Cuckoos occur in the immediate vicinity of Palermo, such as the Piana dei Colli and the Royal Park of la Favorita, particularly should the wind happen to be blowing from *Scirocco*, or the S. E. quarter, when the birds congregate in the Olive groves plentiful in these districts, where they find both food and shelter for the time being.

The individuals of this species which remain throughout the summer in Sicily, as I have already remarked, retire to the more mountainous parts of the interior of the Island, where fine Oak forests (*Quercus robur*), and a sub-Alpine vegetation are to be found, and here they remain until the month of September, when, together with the birds bred in the Island, and the migrants returning from the North, they take their departure for their winter quarters.

The Palermo Town Museum possesses several specimens of the Cuckoo, but unfortunately all

a dátum. Nekem, a saját gyűjteményemben, vannak a tollazat különböző fokozatain levő példányaim, melyeket Palermó közelében április és május hó folyamán kaptam és van egy fiatal him, vörhenyes mezben, a mely a múlt (1898.) őszön október első felében a kertemből került. Van egy kakuktojásom is, mely a múlt év (1898.) június 2-ikán, a *czigány csaláncsiúcs* (*Pratincola rubicola*) fészékében találtatott a Madonia-hegység környékén.

Palermó, 1899. január 4-ikén.

*

A kakuk vonulása Szicília keleti részén.

AVOLIO KONRÁD lovagtól.

A *Cuculus canorus*, mely Szicília némely részeiben kakuk, a sziget keleti felében pedig *Turturaru* népies néven ismeretes, a vadgerlékkel (*Turtur turtur* (L.)) együtt jelenik meg. A megérkezés ideje április 23-ika, némely évben azonban néhány nappal korábban jön, némely években pedig május első napjáig késik. Ez, a mint a vadászok mondják, attól függ, milyen szél fú; a kedvező szelek a nyugotiak, ezek lévén a szigetnek ezen a részén a szárazföldi szelek.

Szeptemberben, az elvonulás időszakában, csak kevés, hogy ne mondjuk a legkevesebb számban mutatkozik, valamint a kivándorló vadgerlek száma is csekélyebb, talán azért, mert ezek szétszakadozottan kis csapatokban és éjjel vonulnak.

Ezen a partkörnyéken, főképen a Passaró foknál, a gerle vonulása különösen bőséges és sok idő óta ismétlődik, a mint ezt gyaníthatni annak az említett fok közelében levő révnek elnevezéséről, a melyet *Marsameninek* hívnak; eme név a «*marsa al homana*»-ból (*مارسى ال حماسة*) származik, a mi arabul azt jelenti: *galambok kikötője*; az idevaló összevetéseket lásd Amari M.-nek Biblioteka arabosicula I. kötetének 125. old.

A *Cuculus canorus* követi a gerle vonulását, mint a *Falco subbuteo* L. követi a mezei pacsirtát, honnan emez az olasz *lodolajo* (=pacsirtás) nevet kapta, és mint a *Falco merillus* (GERINI) = *Aesalon regulus* PALL., melyet Sziciliában *Marvizzarunak* is neveznek, s a mely a népies nyelven *marvizzoknak* hívott rigókkal egyidejűleg lép fel ezen a szigeten.

Noto, 1899 január 23.

*

without dates on the labels. In my own collection I have specimens, in different stages of plumage, obtained near Palermo during the months of April & May, and one, a young male in the rufous dress, which was obtained in my garden last autumn (1898) in the early part of October. I have also an egg of the Cuckoo found on the 2nd June last year (1898) in the nest of a Stone-chat (*Pratincola rubicola*) in the Madonian district.

Palermo, 4-en January 1899.

*

Il passaggio di Cuculus canorus nella Sicilia orientale.

DEL. CRV. CORRADO AVOLIO.

Il *Cuculus canorus*, detto in alcune parti di questa isola *Cucu*, nella Sicilia orientale *Turturaru*, entra qui colle tortore. La data dell'arrivo è il 23 aprile, ma qualche anno anticipa di alcuni giorni e qualche altro ritarda fino a primi di maggio. Ciò dicono i cacciatori dipende dal vento che spira; i venti favorevoli sono quelli d'ovest, che per questa parte dell'isola sono venti di terra.

In settembre, epoca della partenza, se ne vedono di meno, per non dire pochissimi, come sono in minor numero le tortore emigranti, forse perché questa partono alla spicciolata, in piccoli branchi, e di notte.

In questa costa, segnatamente a Capo Passaro, il passo delle Tortore è singolarmente abbondante; e si ripete da molto tempo, a giudicare dal nome d'una rada, vicina al capo, detta *Marsameni*, che, dall'arabo *mārsā 'al haqam* (*مارسى ال حماسة*), significa «porto delle colombe». Il geografo arabo Edrisi ne fa cenno; si riscontri la Biblioteca arabo-sicula di M. Amari, V. I, 125.

Il *Cuculus canorus* segue il volo della tortore, come il *Falco subbuteo* segue quello della lodole, donde il nome italiano *Lodolaio*, e il *Aesalon regulus* PALL. (= *Falco merillus* (GERINI)), che in Sicilia chiamano anche *Marvizzaru* entra in quest'isola insieme coi tordi, detti in dialetto *marvizzi*.

Noto, 23 gennaio 1899.

*